

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ТА ЙОГО ХАРАКТЕРИСТИКА

Дяченко О. О.

*ад'юнкта кафедри адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності*

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Національна поліція, як орган публічної влади, керуючись у своїй діяльності Конституцією України та іншими Законами України, міжнародними правовими актами та рівняючись на відповідні, у тому числі європейські стандарти, покликана забезпечити громадянам можливість реалізації ними своїх прав та свобод.

Поряд з цим, існує проблема захисту прав та інтересів самих поліцейських. Постає важливе питання щодо способу гарантування та забезпечення мір та заходів правового, фінансового, морально-психологічного та соціального характеру державою у сфері захисту прав поліцейських та питання їхньої ефективності з боку адміністративно-правової науки.

На сьогоднішній день існує чимало нормативно-правових актів, що так чи інакше стосуються досліджуваного питання, зокрема Наказ Міністерства Внутрішніх справ № 317 «Про заохочення в Національній поліції України» від 25.04.2018, Наказ Міністерства Внутрішніх Справ № 260 «Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських» від 06.04.2016 року тощо. Проте основним актом щодо регулювання був і залишається Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року.

Відтак, необхідним є наголосити на чіткій тенденції правової охорони громадян, яка ототожнюється і з охороною прав поліцейського й визначається як забезпечення непорушності здійснення конституційних прав і свобод, попередження порушенню таких прав, їх відновлення та усунення перешкод у їх реалізації.

І хоча в Україні поліцейська діяльність регулюється, здебільшого, спеціальним законодавством, проте для регулювання правовідносин у тих аспектах, де такі норми не застосовуються, на поліцію поширюються загальні законодавчі норми, у тому числі й міжнародні нормативно-правові акти.

Щодо міжнародних актів, що ратифіковані Верховною Радою України діють на території України та діють поряд з іншими джерелами українського законодавства, основним з них є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). Приписи Преамбули Конвенції закріплюють важливу zásadu, детермінуючи основоположні свободи, як такі, що становлять підвалини справедливості та миру в усьому світі і які найкращим чином забезпечуються, завдяки дієвій політичній демократії та спільному додержанню та розумінню прав людини, від яких вони залежать [1].

Очевидно, що положення вказаного міжнародного акту поширюються також і на поліцейських, так як згідно ст. 17 ЗУ «Про Національну поліцію» поліцейським є, перш за все, громадянин України [2]. Однак на практиці питання захисту прав поліцейського та цивільної особи суттєво відрізняються, тому що дані суб'єкти перебувають у відносинах так званого «непрямого підпорядкування», що передбачає наділення поліцейського певними владними повноваженнями по відношенню до населення. Спішко І.С. у своїй праці наголошує на тому, що захист прав поліцейського існує лише де юре, а де факто – він залишається без реального правового захисту. Окрім цього, автор підіймає питання щодо посягання на честь і гідність поліцейського, а саме те, що вони охороняються лише нормами цивільного законодавства [3].

Підтримуючи позицію автора, необхідно підкреслити той факт, що сьгоднішня нормативна база щодо питань діяльності поліції хоча і має багато позитивних змін у порівнянні зі старою, але чимало прогалин у законодавстві залишилось поза увагою. Не є виключенням і сфера адміністративно-правового захисту прав поліцейського, яка повинна гарантувати повне забезпечення з боку держави належних умов, необхідних для здійснення поліцейськими своїх прав та обов'язків, у тому числі гарантій, які встановлені нормами чинного законодавства, наділення їх рядом владних повноважень зовнішнього та організаційного характеру, надання можливості застосовувати заходи примусу з метою забезпечення належного громадського порядку та власної безпеки під час виконання службових завдань та у позаробочій час, встановлення належного рівня соціального захисту, у тому числі майнового та пенсійного забезпечення.

Враховуючи той факт, що поліцейські повноваження є юрисдикційними, а також врегульовані нормами права та направлені на охорону суспільних правовідносин, у зв'язку з чим варто зазначити, що лише засобами, встановленими статтею 104 ЗУ «Про національну

поліцію», гарантії здійснення повноважень поліцейськими обмежуватись не можуть хоча б через вагомість останніх [2].

Виходячи із раніше викладеного, слід наголосити, що професійну діяльність поліцейського необхідно забезпечувати шляхом суб'єктивних та об'єктивних гарантій, а не обмежуватись лише приписами, визначеними у законодавстві. Гарантіями захисту поліцейських є засоби, які спрямовані на забезпечення діяльності поліцейських як службових структурних одиниць Національної поліції.

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробити висновки, що:

- а) забезпечення та охорона прав поліцейських як людей і громадян потребує розробки ефективного механізму їх реалізації;
- б) на теперішній час заходи із забезпечення адміністративно-правового захисту прав поліцейських містять чимало недоліків, колізій і прогалин, які не дозволяють коректній та ефективній реалізації навіть тих правозахисних норм, які існують на сьогоднішній день. Тобто наявну на сьогодні нормативно-правову базу, що стосується досліджуваного питання, а також механізм її реалізації необхідно змінювати та вдосконалювати, щоб позбутися наявних недоліків та забезпечити гарантування прав поліцейським, які з огляду на специфіку професії мають відрізнятися від цивільних.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.). *Офіційний вісник України*. № 13/32. С. 270.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 06.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Єпішко І. С. (2018) Правовий захист поліцейського розвитку науки і техніки: проблеми та перспективи. С. 210.